

Nagy Diána

Inspiráció: Japán

Kultúra és hagyomány tükröződése a japán gyerekkönyvekben és játékokban

(rövid kivonat)

Értekezésemben ismertetem a japán mentalitást, a magyartól eltérő viselkedési formákat. Foglalkozom Japán ősi művészeivel, a japán írás és kalligráfia kialakulásával. Röviden áttekintem a japán szigetvilág történelmi és földrajzi helyzetét is, ami segíthet a japán művészetek alakulásának megértésében. Ismertetem a japán mese- és mondavilág főbb jellemzőit, a bennük megjelenő fontosabb fogalmakat és szereplőket. Megpróbálok átfogó képet adni a japán mesekönyvekről, bemutatom azok képi világát és egy szubjektív válogatást nagyszerű illusztrátoraikból. Betekintést nyújtok a tradicionális japán gyerekjátékok világába. Olyan tárgyi emlékekkel és ma is használatos dolgokkal foglalkozom, melyek véleményem szerint sok szempontból hatással vannak a ma megjelenő japán játékok világára, illetve a kortárs japán design-ra. A tradicionális japán játékok után ismertetem a 20-21. századi japán játékvilág jellegzetesebb elemeit és a fontosabb technikai fejlődési folyamatokat.

Mestermunkám leírásában röviden elemzem a kétnyelvű mesekönyvek és a képes szótárak műfaját, majd bemutatom az alkotási folyamatokat és döntéseket, melyek a végeredményhez vezettek.

Tézisek

A japán gyerekvilág kutatása során sokszor feltettem magamban a kérdést, hogyan lehetne javítani az itthoni helyzeten a gyerekkönyvkiadás és a játékgyártás terén.

Értelemszerűen nem a gyermek veszi meg magának a könyvet, játékot. Sok esetben még nem is választhat, vagy választását nem veszik figyelembe, esetleg már a választás maga is a szülő, felnőtt hozzátartozó befolyásának eredménye. De akárkitől kapja is, az őt nevelő szülő adott tárgyhoz való viszonyulásának szűrőjén keresztül ismeri meg, főleg a könyvet, de a játékot is. A gyermek rajongása, tetszése könnyen kiváltható a felnőtt lelkesedésével, de ugyanilyen könnyen semmissé tehető a közvetítő negatív attitűdje által, különösen kiskorban.

Ezért a vizuálisan kiemelkedő minőségű, gyerekeknek szánt termékek eladhatóvá tételéhez a szülők ízlésének formálása elengedhetetlen.

Ahogy kutatásaimban a japán stratégián is jól látható, a felnőtt, szülői ízlés formálásában óriási szerepe van a gyerekvilágról szóló, tájékoztató folyóiratoknak és a témához kapcsolódó internetes tartalmaknak és fórumoknak. Nagyon lényeges a termékek prezentálása, a boltokban való láthatóság, reklámokkal való figyelemfelkeltés. A gyerek rajongása és a felnőtt vásárlási szándéka könnyebben kiváltható a termékpalletta kibővítésével. Konkrétan tehát, egy ilyen kicsi országban, ahol nincsenek gigantikus cégek, melyek egy egész iparág minden szegmensét egy kézben egyesítik, ha az egyes ágazatok képviselői csoportként összedolgoznak, együtt hatékonyabbak a kívánt eredmény elérésében. Ha a könyvkiadó, lapszerkesztő, iskolaszer- és játékgyártó, a forgalmazók – könyvesboltok, papírboltok, játékboltok – önálló kampányokat folytatnak, kizárólag a saját haszon lehetőségét nézve, azzal a nagyobb veszteséget is kockáztatják, gyakran egymás „kiütésével”. Ha összedolgoznak és közös stratégiát építenek fel egy-egy termékcsoport köré, azzal az elérni kívánt cél és haszon is garantáltabb, a veszteség kockázata csökken.¹ Így **az optimális stratégia a magyar gyerekkönyvek és játékok minőségi és jövedelmező piacának megteremtésére a kooperáció.**

Ez a kooperáció szükséges a hazai ipar és kultúra megőrzéséhez és felvirágoztatásához is. A japán példával jól szemléltethető, milyen fontos lenne a hagyományos értékek és mesterségek megtartása, illetve ezek átültetése a 21. század igényeit kielégítő technikákba. Csodálatos asztalos, bőrműves, könyvkötő ... stb. mestereink voltak és vannak is, de mára ezek a mesterségek sokszor csak a sablonos bútorlapok, szakdolgozat-kötések kivitelezésének eszközei és ritkán találkoznak design-szempontról világszínvonalú tervekkel és feladatokkal. Szintén fantasztikus kincsei kultúránknak a régi tárgyak, játékok. Ma magyar játékgyártás szinte nem létezik, a könyvkiadók is gyakran inkább Kínával dolgoztatnak. Pedig több és nívósabb megrendelés esetén ezek az iparágak a bevételekből hasznot termelhetnének, a hasznból technikai fejlesztéseket eszközölhetnének és egyre jobb és magasabb színvonalú termékeket készíthetnének – mindeközben ismernék és alkalmaznák a régi mesterek tudását, ezzel unikummá téve a magyar termékeket. Ez a fejlődés munkahelyeket, a tervezők

¹ Tulajdonképpen tehát itt is érvényesül a *Játékelméletben* szereplő, *John F. Nash* által megalkotott *egyensúly-elmélet*. (bővebben pl.: <http://www.komal.hu/cikkek/nash/nash.h.shtml>)

számára pedig alkalmat és inspirációt teremtene a hagyományos értékek újragondolására a kivitelezés és a piac elérésének lehetőségével. A magas és egyedi minőség előállítására a szakma megbecsülését vonja maga után, ami motiválná a fiatalokat, hogy megismerkedjenek a hagyományos mesterségekkel, és hivatásnak válasszák azt.

Egy adott nemzet kultúrájának a megtartásában nélkülözhetetlen szerepet játszik a hagyományos tárgyak és mesterségek megtartása.

Már az oktatás során nagy hangsúlyt kellene fektetni a saját kultúránk értékeinek és környezetünknek nem csupán megismerésére, de megszeretésére is – más nemzetek kultúrájának az értékelésével együtt. Ehhez nélkülözhetetlen az információk megfelelő, a gyermek adottságait és lehetőségeit figyelembe vevő átadása. Az egyénre szabott fejlesztés segíti a megfelelő társadalmi pozíció megtalálását és a könnyebb szociális beilleszkedést, mely következtében az egyén a csoport részeként is jobban teljesíthet, így a csoport működése hatékonyabbá válik. **A differenciált fejlesztés hozzásegíti az egyént, hogy a csoportban az adottságaihoz mérten a lehető legjobban teljesítsen, így a csoport teljesítménye a maximumot nyújthatja.**

Egy adott nemzet kultúrájának és iparának felvirágoztatásához nélkülözhetetlen az export és a nemzetközi kommunikáció, ami megköveteli az idegen nyelvek ismeretét. Különböző nyelvek elsajátításához pedig szintén szükség van differenciálásra. Nem lehet hatékonyan és maradéktalanul elsajátítani egy idegen nyelvet az azt beszélő emberek kultúrájának megismerése nélkül, így mielőtt elkezdenénk a tanulást, vagy legalább azzal párhuzamosan, el kell kezdenünk megismerni azokat az embereket és szokásaikat, akikkel később ezen a nyelven beszélni akarunk. A különböző nyelveket a különböző szokások tükrében, azoknak megfelelően, eltérő módon kellene tanulnunk. A kultúra ismerete nélkül a megtanult nyelvvél csupán egy „kód” lesz a birtokunkban, de a hozzá tartozó „szabályok” ismeretének hiányában nem tudjuk azt megfelelően értelmezni és dekódolni, illetve mi is félreérthetővé válunk. Elmondhatjuk tehát, hogy **tökéletes nyelvtanulás nem létezik az adott nemzet kultúrájának tanulmányozása és megismerése nélkül.**